

God eftermiddag och välkomna till
Försvarsmaktens digitala lägesuppdatering.

Vi inleder med aktuellt läge
och Försvarsmaktens bedömningar.

Insatschef och generallöjtnant
Michael Claesson är med oss igen.

Han kommer att dra läget.

Vi kommer också fördjupa oss i krigets lagar-

-tillsammans med försvarsjurist
Lisa Eurén Höglund.

Därefter kommer
det finnas möjlighet för frågor.

Jag vill passa på att redan nu säga
att nästa vecka gör vi uppehåll-

-i lägesuppdateringarna,
och är tillbaka torsdag 21 april.

Med det lämnar jag till
generallöjtnant Michael Claesson.

Tack så mycket.
Sex veckor av krig i Europa har gått.

Facit över utvecklingen i Ukraina
omfattar stora svårigheter för Ryssland-

-att nå sina operativa målsättningar.

Ett fortsatt försämrat
säkerhetspolitiskt läge i Europa-

-samt rapporter som pekar
på att allvarliga krigsbrott begåtts.

De ryska förlusterna är hittills
sannolikt större än de själva vill medge.

De har troligtvis tvingats
ändra sina planer och sitt tillvägagångssätt-

-något som kan tolkas som att
de ryska styrkorna i viss omfattning retirerar.

Bland annat tycks de ha lämnat Kiev.

Men det är mer sannolikt
att de omgrupperar och fyller upp förbanden-

-än att de faktiskt drar sig tillbaka.

Det för att fokusera
på södra och östra Ukraina-

-något som Ryssland har kommunicerat som "fas 2".

Transporten av soldater och
materiel till ukrainska gränsen fortsätter-

-och vi ser inga tecken på att Ryssland
i grunden har minskat sin ambition.

Den fortsatta invasionen innebär
att Ryssland har begränsad handlingsfrihet-

-med sina väpnade styrkor
i Sveriges direkta närområde.

Militära förband som i vanliga fall
hör hemma i Östersjöområdet-

-är omfördelade till Ukraina,
södra Ryssland och Svarta havet.

Men den ryska militära verksamheten
i Östersjöområdet fortgår-

-och är i huvudsak normal för denna tid på året.

Det innefattar bland annat
utbildnings- och övningsverksamhet-

-men även omfattande försöksverksamhet.

Man bedriver även underrättelseinhämtning mot Sverige och övriga väst.

Vi kan fortsatt konstatera att underrättelsehotet från främmande makt-

-ligger på en hög nivå – fyra på en femgradig skala, något som vi tar på största allvar.

Även cyberhotet är fortsatt högt-

-men det har inte rapporterats några signifikanta cyberincidenter i Sverige på två veckor.

Vi fortsätter att uppmana till vad vi kallar för god cyberhygien-

-för myndigheter, företag och enskilda.

Vi ser ett tydligt ökat intresse för skydd inom cyberområdet i Sverige-

-vilket är positivt och nödvändigt.

Jag vill fortsatt uppmana alla att vara på sin vakt och att vara källkritiska-

-gentemot vilken information man tar del av och delar vidare.

Ett aktuellt exempel, där felaktig information spreds, är att ett flertal personer fick via sms-

-information i förra veckan om att inställa sig till grundutbildning med värnplikt-

-med anledning av omvärldsläget och kriget i Ukraina.

Jag vill understryka att vare sig vi eller andra myndigheter-

-inom totalförsvaret kommunicerar så här.

En inställelseorder skickas per post till dem det berör, och inte via sms.

Om du nås av information
som du känner dig osäker på:

Gå till källan och kontrollera riktigheten.

Försvarsmakten ser allvarligt
på dessa företeelser.

Alla försök att påverka den här tilltron-

-är väldigt allvarlig, och något
som vi ständigt måste motverka.

Utifrån den ökade militära
närvaron i vårt närområde-

-bedömer vi att risken för felbedömningar och
incidenter mellan Ryssland och väst har ökat.

Ryssland har visat att de har
en låg tröskel för militär våldsanvändning-

-och är beredda att ta risker
för att uppnå sina målsättningar.

Risken för att Sverige
ska utsättas för påtryckningar i syfte-

-att påverka vårt suveräna beslutsfattande
och minska vår handlingsfrihet-

-har därför ökat sedan tidigare.

Risken för ett väpnat angrepp
mot Sverige här och nu är låg-

-men som vi sagt tidigare
så kan det inte heller uteslutas.

Det är ett svårförutsägbart läge vi befinner
oss i, och som vi har sett den senaste tiden-

-så kan situationen snabbt förändras.

Det innebär att vi använder våra förband
och staber på ett annat sätt i dag.

Vi har en mer intensiv verksamhet med fler soldater i beredskap-

-vi övar mer och vi har fördjupat våra samarbeten och informationsutbyten-

-med våra nationella och internationella partners.

Vi fortsätter att lösa våra uppgifter inom det aktiva försvaret-

-och med stor beslutsamhet är vi beredda på alla typer av händelseutvecklingar.

Vi visar närvaro till sjöss, i luften och på marken, 24 timmar om dygnet, 7 dagar i veckan.

Just nu förstärker närmare 600 kvinnor och män sjöövervakningen i norra Östersjön-

-när marinen genomför årets första stora övning tillsammans med Finland.

Avslutningsvis vill jag säga några ord om de grova övergrepp mot civila medborgare-

-som uppdragats i de områden som tills nyligen ockuperats av rysk trupp-

-något som självklart har resulterat i starka reaktioner över hela världen.

Ryssland förnekar krigsbrott och hävdar att övergreppen är iscensatta av väst.

Krig drabbar alltid civilbefolkningen. Ofta är det de civila som drabbas hårdast.

Krigets lagar finns för att begränsa lidandet för civila och stridande i väpnade konflikter.

Något vi i Försvarsmakten tar på största allvar-

-och det är något vi utbildar
all vår personal i och tar hänsyn till-

-när vi planerar försvaret av Sverige eller
deltar i internationella insatser utomlands.

Det är därför vi i Försvarsmakten,
utöver vår förmåga till väpnad strid-

-lägger så stor vikt i en stabil värdegrund.

Vår uppgift är att försvara Sverige,
vårt sätt att leva och alla som bor i landet.

Vi är en del av det samhälle
som vi har till uppgift att försvara.

Ny information tyder på att fruktansvärda
krigsbrott har utförts i Ukraina.

Det är på inget sätt acceptabelt,
men det är tyvärr heller inte överraskande.

Vi har i flera konflikter med Ryssland
tvingats se ett agerande-

-där liten hänsyn tas till civilbefolkningen
och krigets lagar, bland annat i Syrien.

De brott som nu förekommit
i Ukraina måste utredas-

-och de ansvariga ställas till svars.

Det är en process som kan ta tid, men alternativet,
att låta de ansvariga gå fria, är värre.

Jag lämnar nu över ordet
till Lisa Eurén Höglund.

Hon ska tala mer om krigets lagar
och varför de är så viktiga.

-Varsågod, Lisa.

-Tack.

Under de senaste dagarna har fruktansvärda bilder nått oss från Ukraina.

Raserade bostadsområden,
döda människor på gatorna, massgravar.

Vi hör vittnesmål
om våldtäkter och avrättningar.

Listan fortsätter, nya bilder
och uppgifter når oss hela tiden.

Regeringar och internationella organisationer
har ovillkorligt fördömt handlingarna-

-och är eniga i att det vi ser från bland annat Butja
är uppenbara krigsförbrytelser.

Jag är här i dag för att prata
om krigets lagar.

Vilka är de, var finns de, varför är de viktiga
och vad är "krigsförbrytelser"?

För även om det kan låta otroligt eller
kännas irrelevant mot bakgrund av det vi ser-

-så har krig också regler.

För Försvarsmakten
har reglerna en central betydelse.

Vår uppgift är ytterst
att bedriva väpnad strid-

-för att försvara Sverige
mot ett väpnat angrepp.

Vad är det då för lagar
och regler som gäller i krig?

I varje väpnad konflikt
gäller den uppsättning regler-

-som benämns den
internationella humanitära rätten.

Dessa regler gäller automatiskt och omedelbart när en väpnad konflikt uppstår-

-alltså även när angreppet som utlöste konflikten i sig är olagligt.

Reglerna återfinns först och främst i en rad konventioner.

Genèvekonventionerna och deras tilläggsprotokoll är väl mest de kända.

Utöver konventioner finns det också många oskrivna regler-

-som uppstått genom staternas agerande och förhållningssätt.

Det är vad som kallas sedvanerätt.

Utgångspunkten för den internationella humanitära rätten är-

-att begränsa krigets skadeverkningar för dem som inte deltar i konflikten, alltså de civila.

Men även de som inte längre deltar i striderna omfattas av skyddet.

Det kan röra sig om soldater som gett upp, skadats eller tagits tillfånga.

Reglerna har vuxit fram under lång tid och är i vissa delar väldigt detaljerade.

I dag kommer jag begränsa mig till de bärande principerna som alla dessa regler vilar på.

Den mest centrala principen i internationella humanitära rätten är distinktionsprincipen.

Den säger att parterna i en konflikt alltid måste göra åtskillnad-

-mellan civila personer och civila objekt å den ena sidan och militära mål å den andra.

Anfall får aldrig riktas
mot civila personer eller civila objekt.

Den enda gång en civil person
går miste om sitt skydd är om-

-och bara om hen deltar direkt i striderna.

Men skyddet upphör bara
under den tid som deltagandet pågår.

Det är också förbjudet
att använda vapen och stridsmetoder-

-som inte kan riktas mot ett specifikt mål.

Urskillningslösa anfall mot
till exempel en stad är inte tillåtna.

Det faktum att det finns
militära mål i en bebyggelse-

-gör aldrig hela staden till ett militärt mål.

Jag passar på att här nämna förbudet mot
att använda terror som krigföringsmetod.

Militära operationer i krig måste
syfta till att nå en militär fördel-

-och som sagt bara riktas mot militära mål.

Terrorkrigföring har istället som syfte
att sprida skräck bland civilbefolkningen.

Det här var till exempel ett av de brott
som Karadzic dömdes för-

-av krigsförbrytartribunalen
för forna Jugoslavien.

Nästa viktiga princip
är proportionalitetsprincipen.

För även om anfall uteslutande
riktas mot militära mål-

-är det tyvärr en oundviklig sanning
att civila skadas och dödas i krig.

Principen innebär att oavsiktliga förluster
av människoliv inom civilbefolkningen-

-och skador på civila eller civil egendom
inte får vara överdrivna-

-i förhållande till den militära fördelen.

Den militära betydelsen av anfallen
måste alltså stå i proportion till de risker-

-som civilbefolkningen
och civila objekt utsätts för.

Den tredje centrala principen som jag
vill nämna är försiktighetsprincipen.

Försiktighetsprincipen är en skyldighet
att iakttä rimliga försiktighetsåtgärder-

-för att undvika skador
på civila eller civila objekt.

Allt som är praktiskt möjligt
ska göras för att kontrollera att anfall-

-endast riktas mot militära mål.

Enligt principen ska vapen
och stridsmetoder väljas-

-så att risken för civila förluster undviks
eller minskas och anfall ska ställas in-

-eller avbrytas om det blir uppenbart
att anfallet riskerar att medföra-

-oproportionerligt stora
civila förluster eller skador.

Men vidare nu till frågan:
Vad är en krigsförbrytelse?

Krigsförbrytelser är brott
mot den internationella humanitära rätten-

-som medför ett personligt straffansvar.

Till skillnad från folkmord eller brott
mot mänskligheten kan krigsförbrytelser-

-bara begås under väpnad konflikt.

I internationella
brottmålsdomstolens stadga-

-finns en lista över krigsförbrytelser
som faller under domstolens jurisdiktion.

Den stämmer också väl
överens med den definition-

-som finns i den svenska lagen från 2014
om straff för vissa internationella brott-

-där krigsförbrytelser ingår.

Exempel på handlingar
som kan utgöra krigsförbrytelser är:

Uppsåtligt dödande av en skyddad person.

Tortyr. Att uppsåtligt
rikta anfall mot civilbefolkningen.

Våldtäkt. Användande av civila sköldar.

Utsvältning. Hindrande av hjälpsändningar.

Särskilt intressant är att inte enbart den
som begår handlingen kan hållas ansvarig.

Varje nivå i befälskedjan kan dömas som delaktig
i brott som begås av deras underlydande-

-redan om de inte vidtar nödvändiga åtgärder
för att förhindra krigsförbrytelser.

Befäl är också skyldiga
att utöva kontroll och rapportera brott.

Men, tänker ni, det begås ju
brott mot detta hela tiden?

Varför ska man följa reglerna
när motståndaren bryter mot dem?

Det är lätt att säga "för att vi måste".

Att motståndaren bryter mot reglerna-

-fritar inte de egna styrkorna
från sitt ansvar att följa reglerna.

Men viktigare än den juridiska
skyldigheten är faktiskt sådana aspekter-

-som moralen i de egna styrkorna
och vad som händer efter kriget.

Att veta att man har följt
reglerna kan göra det lättare-

-att återuppta en tillvaro efter kriget.

Allvarliga och omfattande övergrepp gör
också försoning efter kriget mycket svårare.

Man brukar prata om att vinna freden.
Det är precis det som det handlar om.

Hur kan man då se till att reglerna följs?

För det första är stater skyldiga att se till
att alla medlemmar i deras väpnade styrkor-

-känner till den humanitära rättens regler.

Men när utbildningen och befälskulturen
fallerar, så återstår att utkräva ansvar.

Här har såväl internationella som
nationella domstolar en roll att spela.

Vad gäller specifikt situationen i Ukraina-

-så utreder Ukrainska åklagare, enligt uppgift, så många som 5 000 krigsförbrytelser.

Därtill pågår en utredning inom ramen för ICC den internationella brottmålsdomstolen.

FN:s råd för mänskliga rättigheter har upprättat en undersökningskommission-

-för att dokumentera och samla in bevis för brott begångna i Ukraina.

Och även i Sverige har det öppnats en förundersökning med stöd i lagen från 2014-

-om straff för vissa internationella brott.

Den här lagen ger Sverige domsrätt över dessa brott-

-var och av vem de än har begåtts.

Det finns redan ett antal fällande domar från svenska domstolar-

-för krigsförbrytelser i till exempel Syrien och forna Jugoslavien.

Försvarsmakten kommer fortsätta följa utvecklingen noga i de rättsliga frågor-

-som ligger inom vårt uppdrag. Tack.

Tack så mycket för det, båda.

Som ni var inne på är det här något som Försvarsmakten jobbar aktivt med-

-och utbildar samtliga soldater och officerare i.

Det var det vi hade att dela med oss av i dag.

Nu går vi över till att ta emot frågor.
TT är först ut. Varsågod.

Tack. En fråga till Michael Claesson.

Förra veckan gjordes bedömningen
att på grund av att det går dåligt för Ryssland-

-så ökar risken för incidenter i Sverige
när man har ett desperat och nyckfullt Ryssland.

I dag säger du
att Rysslands förmåga är begränsad.

Ska man tolka det till motsatsen
- att risken i Sverige minskar?

Risken minskar inte, och jag tycker
inte heller man ska dra slutsatsen-

-att vi skiljer oss åt i bedömningarna,
för det är samma försvarsmaktsbedömning.

Det jag säger är att det är
fråga om kapacitet i närområdet.

Den har i olika stycken och delvis
omdirigerats till krigsområdet.

Men bedömningen som Must underströk,
kopplat till graden av desperation-

-och mer svårförutsägbara
handlingar - den kvarstår.

-Var du nöjd med svaret?
-Ja, tack.

Tack så mycket för det.
Vi ska släppa in Göteborgs-Posten.

Ja, en fråga om de här reglerna,
om man som svensk medborgare deltar-

-i till exempel ett krig,
vad gäller för regler då?

Som sagt, den humanitära rätten
gäller omedelbart och automatiskt-

-för alla i den väpnade konflikten.

Om man som svensk deltar
omfattas man av den humanitära rätten-

-och de skyldigheterna där.

Det är så att den svenska lagen om straff
för vissa internationella brott-

-gäller även för brott begångna utomlands.

Om en svensk begår brott i Ukraina
skulle man kunna dömas i Ukraina eller Sverige.

-Det var de frågorna jag hade.

-Tack så mycket.

Det är dags att avsluta lägesuppdateringen.

Jag påminner om uppehållet,
med anledning av påskhelgen-

-men vi är tillbaka torsdagen 21 april.

Hej då, och tack för oss!